

A TÉL

Az őszt utolsó izzóan sárga és vörös lángjai ellobbantak. A hihetetlen sokszínűség már a múlté, a levelek nedvesen hullottak le a földre, hogy anyagaikat fokozatosan átadják a talajnak és táplálják az életet. Végéhez közeledik a természet körforgásának újabb éves ciklusa. A kert megpihen, de az élet nem áll le. Az energiák visszahúzódása nem az elmúlásé, csak a csendes felkészülésé, hogy aztán tavasszal a rügyek robbanásával új élet kezdődhessen.

FÉNYEIK

Mi is elcsendesedünk, ahogy a kert és annak természetes fényei. Az ilyenkor látható színekre inkább a sötét tónusok a jellemzőek. A fatörzsek, a földön fekvő avar és a felásott föld barna árnyalatai, a korán kezdődő és hosszan tartó sötétség mélysége mellett a rövidebb ideig fénylő nap, a hófehér hó és az örökzöld növények lombjának zöld árnyalatai, az itt-ott felfénylő virágok, színes vesszők és termések jelennek meg természetes fénypontként a kertben.

Mi világít ott a kerítés tövében? – kérdezzük, amikor a sötétedésben észrevesszük a somok sárga és vörös vesszőit, a magyalok pirosan fénylő terméseit, vagy éppen az árvácskák kedvesen bólogató sárga fejecskéit. A téli kertben a növények élénkebb szí-

neire fénypontként is tekinthetünk. Ha megcsillan rajtuk a napsugár vagy a mesterséges fény, szinte felfénylenek, vonzzák a tekintetünket.

A növények révén felcsillanó fények mellett a téli kert akkor szép, ha használunk mesterséges megvilágítást is. Különösen a karácsonyi ünnepkör időszakában fontos a fényfüzerek, mécsesek, gyertyák adta megihitt világosság, mellyel a korai sötétséget igyekszünk megtörni. Csavarhatunk fényfüzereket a fatörzsekre és a vastagabb ágakra. Vigyázzunk a növények épségére a füzerek felhelyezésénél, érdemes a munkát a fa vagy cserje tövénél kezdeni. A kerti asztalra kerülhetnek a mécsesek, de csak óvatosan és elővigyázatosan, nehogy bármi is lángra kaphasson.

A fényeket csak addig hagyjuk égve a kertben, amíg ébren vagyunk, és a látványt élvezni tudjuk. Az éjszakát hagyjuk meg a sötétségnek, hogy a kert növényei és állatai is pihenhessenek. A sűrűn lakott településen a fényszennyezés már megzavarja az élőlények éjszakai nyugalma, ezáltal viselkedésüket, táplálkozási és szaporodási szokásaikat, bioritmusukat. Az égbolt természetes fényeit, a csillagok látványát is elhomályosítják a települések fényei. A kert fényforrásait úgy állítsuk be télen is, hogy ne világítsanak az égbolt felé, a szomszédok ablakába. Úgy igazítsuk a fényeket a kert egyes elemeihez, hogy a lakás ablakából kinézve egy jól megkomponált fényképet lássunk tárgyakkal, növényekkel, a téli tájjal és a felcsillanó fényekkel.

Csempésszünk növényi fényeket kertjeinkbe

SOMOK (*Cornus*-fajok és -fajták)

Sárga, narancssárga és piros vesszejűeket is találunk közöttük. Télen, a hófödte kertben mutatnak igazán jól, amikor már a levelek nem takarják a színes vesszőket. Könnyű őket nevelni, meleg, napos helyet kedvelnek. A napfénynek nagy szerepe van a vesszők színének kialakulásában. A fiatal vesszők színe élénkebb, ezért érdemes rendszeresen megifjítani a bokrokat, hogy még szebb legyen a téli fény, amikor rájuk pillantunk. A *C. alba* 'Sibirica' fajta piros, a *C. sericea* 'Flaviramea' sárgászöld, a *C. sanguinea* 'Winter Beauty' narancsvörös színű vesszőivel fényesíti a téli kertet.

VARÁZSMOGYORÓK

(*Hamamelis*-fajok és -fajták)

Ezeket a növényeket csak őszi aranyásárga leveleik és a tél végén nyíló, finom illatú, sárga, narancsos és piros színű, különleges formájú virágaik miatt vesszük észre. Év közben szinte beleolvadnak a környezetükbe. Virágaik azért is feltűnőek, mert a levéltelen, csupasz vesszőkön jelennek meg, a fagy nem károsítja őket, és élénk színűek. A varázsmogyorókat napra és mészmertes talajba ültessük. Fajtától függően 3-4 méteres, széles bokorrá is nevelhetők, tavasszal ritkítsuk ki besűrűsödő ágrendszerüket.

MAGYALOK (*Ilex*-fajok és -fajták)

Ma már sok nemesített magyalfajta kapható, köztük többféle bogyószínű is a sárgától a mélypirosig. A téli kertben a piros termésűek ragyognak legjobban. A sötétzöld, kissé szúrós levelek között gyönyörűek ezek a gömbölyű, pirosan fénylő bogyók. A magyal fajtáinak egy része nőivarú, ezért csak akkor nevelnek termést, ha gondoskodunk megfelelő beporzóról. Jó vízellátású, tápús talajban a legszebbek, inkább félárnyékba, szélvédett helyre ültessük őket. Nagy szárazság esetén figyeljünk oda az öntözésükre. Vannak olyan fajták, melyek mészmertes talajban nevelve lesznek csak egészségesek, ennek az igénynek a fajta megvásárlásakor nézzünk utána.

ÁRVÁCSKÁK (*Viola × wittrockiana*)

A téli balkonok, kaspók és virágágyások díszei. Erős hidegben fejeik lekonyulnak, de a nap melege feléleszti őket. Sárga és narancsszínű virágszirmaik szinte világítanak az esti szürkületben. Tápanyagigényesek. Az ősszel elültetett árvácskák egész télen át, májusig folyamatosan hozzák virágaikat. A tavasz végi melegben felnyúlnak,

Som

Fényfüzerekkel
megtörhetjük a korai sötétséget

Árvácska

Hóvirág

Magyal

fogékonyvá válnak a lisztharmatra. Ekkor érdemes a helyükbe egyenári növényeket ültetni.

HÓVIRÁGOK (*Galanthus*-fajok és -fajták)

Amikor kibújnak a földből, a tavasz fényeit hozzák el minden kertbe. Illatos virágfejeik sokfélék méretben, de még formában is. Szirmaik hófehérek, kicsi zöld foltokkal. Ha leha-

jolunk hozzájuk, észre is vehetjük ezt a sokszínűséget, bár hajlamosak vagyunk első ránézésre minden hóvirágot egyformának látni. Ha enyhe a tél, már január elején bontják szirmaikat. Hagymás növények. Májustól fokozatosan leszáradnak leveleik, majd láthatatlanul, a talajban töltik az év hátralevő hónapjait.

Megyesi Éva